

היום נלמד בעזרת ה':

שקלים דף כא

רבי יוחנן בעי מהו שלימה: כאשר הכהן הגדול מת ועדיין לא מינו כהן תחתיו – האם מקריבים את המנחה שלו האמורה לבוא עישרון מחיצתה בבוקר ומחציתה בערב - שלימה בבוקר ושלימה בערב, או רק שלימה בבוקר בלבד? ופשיטא ליה שלימה בבוקר ושלימה בערב.

שלושת לוגין: ספק נוסף הסתפק רבי יוחנן במקרה הנ"ל, האם גם השמן יבוא כפול כמו שהקמח בא כפול, או שהשמן נשאר כמו בחיי הכהן - לוג ומחצה בבוקר ולוג ומחצה בערב?

אמר רבי חזקיה: ספק נוסף יש לנו, האם גם הקומץ הוכפל לשניים אחד בבוקר ואחד בערב, או כמו בחיי הכהן חצי בבוקר וחצי בערב, כלומר האם הוכפלה גם הלבונה? והתשובה כמו שבלחם הפנים (לפי גירסת הגר"א) אנחנו עושים פעמיים קמיצה כי היו שני בזיכין ואין פחות מקומץ, כך גם כאן פעמיים אחד לבוקר ואחד לבין הערביים.

אמר רבי חזקיה: גם את הלוגין פושטים מקרבן תמיד, שכמו ששם מביאים ג' לוגין גם כאן. (ע"פ גירסת הגר"א).

למדנו במשנה שבית דין תקנו שלא ימעלו באפר הפרה. הגמרא שואלת הרי מהתורה לומדים שאין מועלין באפר הפרה, ומדוע הוצרכו רבנן לתקן שאין מועלין בה? **משתקשקין** = מזלזלים (גירסת התקלין חדתין 'מקשקשין' קשקוש לשון זלזול).

ועל הקיבין: (ע"פ גירסת הגר"א) שנינו לעיל (יט' עמוד א) מעות שנמצאו בין קיבין לגוזלי עולה..מחצה על מחצה יפלו לגוזלי עולה. לפי זה קשה היאך האשה הזו תתכפר, והרי במקום שיקריבו במעות הללו חטאת מקריבים בהם עולה? והתשובה שגם על זה נאמר תנאי בית דין שהמספק את וכו'.

(המשך בדף הבא ↓)

פרק שמיני. משנה: לדעת רבי מאיר: כל הרוקין (= הוק) הנמצאים בירושלים טהורים, משום שאין לחשוש שמא הוא הוק של זב ישראל, לפי שרובם אינם זבים. חוץ משוק העליון של ירושלים שרוק הנמצא בו טמא. (בגמרא מבואר שהטעם הוא משום שהיו מצויים שם נכרים, וחכמים גזרו על הנכרים שיהיו כזבים לכל דבריהם).

ולדעת רבי יוסי: בשאר ימות השנה - הרוקין שבאמצע הדרך טמאים, משום שרוב האנשים הולכים שם וביניהם הזבים, והרוקין שבצדדים טהורים, משום ששם הולכים אלו ששומרים על עצמם בטהרה. ובשעת הרגל (שכולם מטהרים את עצמם) - הרוקין שבאמצע טהורים, משום שרוב האנשים (שהם טהורים) הולכים שם, והרוקין שבצדדים טמאים, משום שהטמאים המועטים מסתלקים לצדדים. (ביארנו על פי הגמרא לקמן).

חכמים גזרו על סתם כלים הנמצאים שהם בחזקת טמאים, חוץ מכלים הנמצאים בירושלים שלא גזרו שהם טמאים אלא אם יש סברא לומר שהם טמאים.

לדעת רבי מאיר: כל הכלים הנמצאים בירושלים סמוך למקווה, אם הם נמצאו בדרך ירידה (= בזמנם היה למקוה דרך אחת לטמאים היורדים לטבול, ודרך אחרת לטהורים העולים שלא יטמאו מהטמאים היורדים) הרי הם טמאים, שאנו אומרים שהם היו טמאים והם נפלו מיזדו של האדם שהלך להטביל אותם. ואם הם נמצאו בדרך עליה, הרי הם טהורים, שבוודאי כבר הוטבלו.

ולדעת רבי יוסי: כל הכלים הנמצאים בירושלים וטמאים ואפילו בדרך ירידה, חוץ מן הסל והמגריפה וכו' המיוחדים לקברות שהם בחזקת טמאים.

סכין שנמצאת בי"ד בניסן הרי היא טהורה ואינו צריך להטבילה, לפי שאם היא היתה טמאה בוודאי שהבעלים כבר הטבילה בי"ג ניסן כדי שתהיה טהורה בערב פסח לשחוט בה את קרבן פסח.

קופיץ (= סכין גדולה המשמשת לשבירת עצמות) שנמצאת בי"ד בניסן צריך להטבילה, כיון שהבעלים לא הטבילה, לפי שלא משתמשים בה לקרבן פסח (שהרי אסור לשבור בו עצם). אבל אם חל י"ד ניסן בשבת, מותר לשחוט בה מיד (= אם הקופיץ כשרה לשחיטה), כיון שהבעלים צריכים אותה ליו"ט שאחר השבת וכבר הטבילה בערב שבת (לא מטבילים כלים בשבת). ואם מצא את הקופיץ בט"ו ניסן (= יו"ט של פסח) מותר לשחוט בה מיד, כיון שהבעלים הטבילה כבר אתמול כדי שיהיה להם קופיץ טהור לשבור בו את עצמות קרבן החגיגה.

(המשך בדף הבא ↓)

אם מצא את הקופיץ כשהיא קשורה לסכין, דינה כסכין - שאפילו אם מצאה בי"ד ניסן שחל ביום חול הרי היא טהורה, כיון שבוודאי הטבילה יחד עם הסכין.

נמרא: ערודות וכו': הנכרים היו הורגים חמורי בר בשוק העליון של ירושלים, והיו העולי גלים שוקעים בדם עד ברכיהם, וחכמים לא חששו לזה לפי שהם סברו שדם נבילה לא מטמא.

אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מעשה בפרדה של רבי שמתה, ויצא דם מנבלתה ולא טימאהו משום נבילה (= נבילה מטמאה במגע ובמשא). רבי סימון לא ביאר מדוע טיהרו את דמה.

רבי אלעזר שאל את רבי סימון מדוע טיהרו את הדם, והוא לא ענה לו. שאל את רבי יהושע בן לוי, והשיב לו רק דם שיש בו עד רביעית הרי הוא טהור, אבל יותר מרביעית הרי הוא טמא משום שכשהוא נקרש יש בו כזית. והורע הדבר לרבי אלעזר שרבי סימון לא ענה לו.

הגמרא מביאה מעשה דומה עם רב ביבי, שבמקום להשיב לרבי יצחק על שאלתו הוא 'בעט בו', כלומר דחה אותו ולא השיב לו. רב ביבי הסביר שדחה אותו משום שדעתו לא מיושבת עליו, לפי שהוא סומך על 'אפלטירא' (= נחתום האופה לחמים), ומי שהוא סומך על הנחתום נאמר עליו "יְהִי כְּיַד תְּלָאִים לָךְ מִנְּגֵד וּפְחָדָתְ לִלְהָ וַיּוֹמֵם וְלֹא תִאֲמִין בְּחַיִּיךָ", כלומר שיתכן שהוא יזדקק ללחם ולא יהיה לנחתום למכור לו.

מאי כדון: מהי ההלכה לגבי רביעית דם נבילה?

הגמרא דנה האם הוא טהור לגמרי או שרק טהור מלהכשיר (= רק אוכל שנפל עליו אחד משבעה משקים הרי הוא 'מוכשר' לקבל טומאה) אבל מטמא משום נבילה.

דם השרץ מטמא בכשרו וכו': בשר השרץ מטמא בשיעור של 'כעדשה', וכן דם השרץ, ומצטרפים זה עם זה להשלים לשיעור 'כעדשה'. ואף שדמו מטמא, אבל אינו 'מכשיר' אחרים לקבל טומאה. ואין לנו כיוצא בו, כלומר שלא מצאנו במקום אחר חוץ מדם השרץ שיש דבר שמטמא אבל אינו מכשיר. מוכח שאי אפשר לומר שדם נבילה מטמא אבל טהור מלהכשיר.

דחיה: 'ואין לנו כיוצא בו' הכוונה שלא מצאנו במקום אחר חוץ משרץ ששיעור הדם לטומאה הוא כשיעור הבשר, אבל באמת מצאנו במקום אחר (= בנבילה) שדמו מטמא כבשרו אלא ששיעור הדם לטומאה שונה משיעור הבשר.

משנה: פרוכת (= שהיתה בבית המקדש והבדילה בין הקודש לקודש הקדשים) שנטמאה ב'ולד הטומאה' כלומר שנטמאה ממשקים טמאים וטומאתה רק מדרבנן, מטבילים אותה במקווה שהיה בעזרה ואין צריך להוציאה החוצה, ומכניסים אותה לאחר הטבילה למקומה ואין צריך להמתין להערב שמש'. ואם היא נטמאה ב'אב הטומאה', כגון שנטמאה משרץ מת או מנבילה וטומאתה מדאורייתא, מטבילין אותה מחוץ לעזרה, לפי שאסור להשהותה במקדש. ולאחר הטבילה שוטחים אותה בחיל מחוץ לעזרה, ששם מותר לטמאים להכנס.

גמרא: נאמר בפסוק "וְעִשִּׂיתָ פְּרֻכֶת תִּכְלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשָׁזָר מַעֲשֵׂה חֲשִׁיב יַעֲשֶׂה אֹתָהּ כְּרִבִּים", אילו היה נאמר "וְעִשִּׂיתָ פְּרֻכֶת תִּכְלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ חוּט" הייתי אומר שכל מין היה מחוט אחד, ואילו היה נאמר "וְעִשִּׂיתָ פְּרֻכֶת... כפול" הייתי אומר שכל חוט היה כפול שנים, ואילו היה נאמר "וְעִשִּׂיתָ פְּרֻכֶת... שְׁזוּר" הייתי אומר שכל חוט היה כפול שלשה, אבל כיוון שכתוב "מְשָׁזָר" הכוונה לששה חוטים, וכיוון שהיו ארבעה מיני חוטים נמצא שכל חוט היה עשוי מעשרים וארבעה חוטים.

הגמרא מביאה דעות נוספות - שכל חוט היה עשוי משלשים ושתיים חוטים או מארבעים ושמונה חוטים.